

Otpis i vrijednosno usklađenje potraživanja od kupaca

Igor Milinović, mag. oec.

Sadržaj:

1. Kada treba otpisati ili vrijednosno uskladiti potraživanje od kupaca	25
2. Zastara potraživanja od kupaca	26
3. Knjiženje smanjenja vrijednosti potraživanja od kupaca	27
3.1. Metoda direktnog otpisa	27
3.2. Metodom vrijednosnog usklađenja (ispravka vrijednosti)	28
4. PDV kod otpisanog potraživanja	29
5. Porez na dobit kod otpisa i vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca	30
5.1. Otpis i vrijednosno usklađenje potraživanja za koja još nije nastupila zastara	30
5.2. Koje radnje treba poduzeti da bi otpisano ili vrijednosno usklađeno potraživanje bilo trajno porezno priznato	30
5.2.1. Neka mišljenja Porezne uprave	31
5.3. Otpis zastarjelih potraživanja od kupaca koja ne prelaze 663,61 EUR	31
5.4. Otpis potraživanja od kupaca građana	31
5.5. Otpis potraživanja od kupaca s potvrđenim predstečajnim sporazumom	32
5.6. Primjeri poreznog tretmana otpisa i vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca	32
6. Zaključak	33

1. Kada treba otpisati ili vrijednosno uskladiti potraživanje od kupaca

Poduzetnik je dužan **na svaki datum bilance** procijeniti postoji li objektivni dokaz o umanjenju vrijednosti (nenaplativosti) pojedinog potraživanja od kupca.

Procjena naplativosti potraživanja najčešće u utvrđuje prilikom godišnje popisa imovine. Tada treba utvrditi vjerodostojnost i realnost naplate potraživanja od kupaca, identificirati zastarjela potraživanja, te procijeniti teško naplativa dakle sumnjiva i sporna potraživanja.

Točnost potraživanja od kupaca može se provjeravati i potvrdom salda od strane kupca (dužnika). U praksi se najčešće obavlja putem Obrascia IOS - iskaz otvorenih stavaka. Potvrda salda otvorenih stavaka odnosno dugovanja u računovodstvenom smislu je dokaz o valjanosti potraživanja od kupca te je potvrda realnosti iskazanih prihoda po tom osnovu.

Primjer Obrascia IOS:

„Trgovac“ d.o.o.
OIB 98745678555
Ilica 555
10000 Zagreb

„Sunce“ d.o.o.
OIB 45673334321
Kratka ulica 5
10000 Zagreb

Predmet: Usklađenje salda

Sukladno čl. 15. st. 2. Zakona o računovodstvu i čl. 66. st. 14. Općeg poreznog zakona propisana je obveza popisa sve imovi-

ne i obveze, pa Vam u tom smislu dostavljamo ovaj zahtjev za usklađenje salda.

Molimo Vas da nam na dolje iskazana salda naših obveza prema Vama na dan 31. prosinca 2023. obavite usporedbu sa stanjem vaših potraživanja prema nama te ako postoji kakva razlika da je specificirate.

Konto	Broj računa	Saldo u EUR
1200	223/1/1	6.000,00
1200	625/2/3	7.000,00
Ukupno:		13.000,00

Iskazani saldo naših potraživanja (molimo zaokružite)

- je istovjetan Vašim gore navedenim obvezama
- se razlikuje za _____ EUR i razlika proizlazi iz:

Ime i prezime:

Funkcija:

Datum:

Potpis i pečat:

Molimo Vas da nam popunjeni obrazac dostavite u što kraćem roku.

Naravno, procjena naplativosti potraživanja **može se vršiti i tijekom godine.**

Svako se potraživanje može otpisati ili vrijednosno uskladiti bez obzira na samu starost potraživanja. Tako primjerice moguće je zbog neizvjesnosti naplate otpisati potraživanje za koje još nije nastupala zastara.

Primjer odluke od otpisu i vrijednosnom usklađenju potraživanja:

Veletrgovac d.o.o.
Duga ulica 255
OIB: 45562949751

Sukladno čl. 19. st. 7. i 11. Zakona o računovodstvu donosim sljedeću

ODLUKA O OTPISU I VRIJEDNOSNOM USKLAĐENJU POTRAŽIVANJA

Točka 1.

Ovom Odlukom uređuje se otpis dospelih potraživanja temeljem navedenih računa, a koja nisu naplaćena do 31.12.2023. god.

Točka 2.

Zbog nemogućnosti naplate odobrava se otpis sljedećih potraživanja od kupaca:

Kupac (naziv, adresa, OIB)	Broj računa	Iznos potraživanja (s PDV-om) koji nije naplaćen (u EUR)	Iznos koji se otpisuje (u EUR)
„Trgovac“ d.o.o. Zagreb, Ilica 555, OIB 98745678555	153/1/2	10.000,00	10.000,00
„Sunce“ d.o.o. Zagreb, Kratka ulica 5, OIB 45673334321	2675/2/3	8.000,00	8.000,00
„Mjesec“ d.d., Zagreb, Duga ulica 147, OIB 74973334738	124/1/1	16.000,00	7.000,00
UKUPNO			25.000,00

Točka 3.

Za sljedeća potraživanja postoji neizvjesnost naplate te ih treba vrijednosno uskladiti:

Kupac (naziv, adresa, OIB)	Broj računa	Iznos potraživanja (s PDV-om) koji nije naplaćen (u EUR)	Iznos koji se vrijednosno usklađuje (u EUR)
„XYZ“ d.o.o. Zagreb, Ilica 344, OIB 85562629853	167/2/2	100.000,00	100.000,00
„Servis“ d.o.o. Zagreb, Sunčana ulica 5, OIB 77674444357	265/1/1	20.000,00	6.000,00
„Šuma“ d.d., Zagreb, Sunčana ulica 47, OIB 96625848972	1245/3/4	9.000,00	9.000,00
UKUPNO			115.000,00

Točka 4.

Za svako otpisano ili vrijednosno usklađeno pojedino potraživanje iz točke 2. i 3. ove Odluke potrebno je utvrditi radi li se o porezno priznatom ili porezno nepriznatom rashodu te sukladno tome provesti odgovarajuće računovodstveno-porezne evidencije.

Točka 5.

Ova Odluka primjenjuje se danom donošenja.

U Zagrebu, dana 31.12.2023.

Predsjednik uprave:

2. Zastara potraživanja od kupaca

ističemo...

Prema točki 38. HSF1 11. – Potraživanja, poduzetnik mora prestati priznavati potraživanja u bilanci kad je nastupila zastara.

Stoga, bitno je utvrditi kada nastupa zastarjela potraživanja po pojedinim računima.

Pravno je zastara uređena Zakonom o obveznim odnosima od čl. 214. do 246.

Zastara nastupa kad istekne posljednji dan zakonom određenog vremena.

Pravnim poslom ne smije se odrediti dulje ili kraće vrijeme zastare od onoga vremena koje je određeno zakonom. Pravnim poslom ne smije se odrediti da zastara neće teći za neko vrijeme.

Pisano priznanje zastarjele obveze smatra se odricanjem od zastare. Isti učinak ima davanje zaloge ili kojega drugog osiguranja za zastarjelu obvezu.

Kad zastari glavna tražbina, zastarjele su i sporedne tražbine, kao što su tražbine kamata, plodova, troškova i ugovorne kazne.

Zastara se prekida kad dužnik prizna dug. Dug se može priznati ne samo izjavom vjerovniku nego i na posredan način, kao što su davanje otplate, plaćanje kamata, davanje osiguranja.

Zastara se prekida podnošenjem tužbe i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine.

Što se tiče roka zastare, bitno je istaknuti da većina tražbina po osnovu isporuke roba i usluga te tražbine naknade za izdatke učinjene u vezi s tim isporukama zastarijevaju za 3 godine. Zastara teče odvojeno za svaku isporuku robe, izvršeni rad ili uslugu.

Rokovi zastare propisani su od čl. 225. do 234. Zakona o obveznim odnosima. Radi bolje preglednosti u nastavku tabelarno prikazujemo rokove zastare prema prije navedenim odredbama:

ROKOWI ZASTARE TRAZIBINA (POTRAZIVANJA) PREMA ZAKONU O OBVEZIM ODNOSIMA			
1 godina	3 godine	5 godina	10 godina
<ul style="list-style-type: none"> ■ tražbina naknade za isporučenu električnu i toplinsku energiju, plin, vodu, za dimnjačarske usluge i za održavanje čistoće, kad je isporuka, odnosno usluga obavljena za potrebe kućanstva; ■ tražbina radiopostaje i radiotelevizijske postaje za uporabu radioprijamnika i televizijskog prijamnika; ■ tražbina pošte, telegrafa i telefona za uporabu telefona i poštanskih pretinaca te druge njihove tražbine koje se naplaćuju u tromjesečnim ili kraćim rokovima; ■ tražbina pretplate na povremene tiskovine, računajući od isteka vremena za koje je tiskovina naručena. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ tražbine iz trgovačkih ugovora o prometu robe i usluga, odnosno ugovora koje sklope trgovac i osoba javnog prava o prometu robe i usluga te tražbine naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima; ■ tražbina zakupnine i najamnine, bilo da je određeno da se plaća povremeno, bilo u jednom ukupnom iznosu; ■ tražbine povremenih davanja koja dospijevaju godišnje ili u kraćim razdobljima, poput kamata; ■ tražbine za anuitete kojima se u jednakim unaprijed određenim povremenim svotama otplaćuje glavnica i kamate, ali ne vrijedi za otplate u obrocima i druga djelomična ispunjenja. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ opći rok zastare u kojem zastarijevaju sva potraživanja koja nisu posebno utvrđena zakonom; ■ tražbine ugovaratelja osiguranja, odnosno treće osobe iz ugovora o osiguranju života. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ sve tražbine koje su utvrđene pravomoćnom sudskom odlukom ili odlukom drugoga nadležnog tijela javne vlasti, ili nagodbom pred sudom ili drugim nadležnim tijelom, odnosno javnobilježničkim aktom (pa i one za koje zakon inače predviđa kraći rok zastare).

Za zastaru određenih potraživanja potrebno je vidjeti i druge propise koji uređuju pojedina područja djelatnosti.

3. Knjiženje smanjenja vrijednosti potraživanja od kupaca

Računovodstveno smanjenje vrijednosti potraživanja od kupaca moguće je provesti na 2 načina:

- 1) metodom direktnog otpisa i
 - 2) metodom vrijednosnog usklađenja (ispravka vrijednosti).
- Navedene metode pojašnjavamo u nastavku.

3.1. Metoda direktnog otpisa

Kod metode direktnog otpisa umanjuje se potraživanje od kupaca na kontu 120 (potražnoj strani) a ta se svota iskazuje kao rashod (prema RiPup-ovom kontnom planu na kontu 7193- *Vrijednosno usklađenje kratkotrajnih potraživanja od kupaca*).

Knjiženje otpisa potraživanja od kupaca kod direktnog otpisa:

120 – Potraživanja od kupaca	7193 – Vrijednosno usklađenje kratkotrajnih potraživanja od kupaca
S ^o X	X

Ova metoda knjiženja primjenjuje se u slučaju kada se procijeni da je potraživanja od kupca definitivno nenaplativo. To će najčešće biti slučaj kada je potraživanje zastarjelo, kupac prestao postojati zbog provedenog stečajnog postupka i dr.

Naravno, može se dogoditi da se potraživanje od kupca koje je otpisano naknadno ipak naplati. U tom slučaju naplaćeno potraživanje knjiži se kao prihod od naknadno naplaćenih potraživanja (knjiženje: 100/7613).

Primjer - otpis potraživanja od kupca:

Poslovni događaj u 2023. godini:

Poduzetnik potražuje od društva „A“ d.o.o. 8.000,00 EUR po osnovu isporuke dobara koje je izvršeno tijekom 2020. godine. U 2023. godini navedeno potraživanje je zastarjelo.

- 1) Poduzetnik je utvrdio da je potraživanje od društva „A“ zastarjelo te je nenaplativo. Stoga, poduzetnik je donio odluku da se otpiše navedeno potraživanje u cjelokupnom iznosu 8.000,00 EUR.

Knjiženje u 2023. godini:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
0.	Početni saldo			
	Potraživanja od kupaca u zemlji (društvo „A“)	8.000,00	1200	
1.	Otpis zastarjelog potraživanja od društva „A“			
	Potraživanja od kupaca u zemlji (društvo „A“)	8.000,00		1200
	Vrijednosno usklađenje kratkotrajnih potraživanja od kupaca	8.000,00	7193	

Poslovni događaj u 2024. godini:

- 1) Tijekom 2024. godine društvo „A“ d.o.o. je platilo svoj dug iz 2020. godine u iznosu 8.000,00 EUR.

Knjiženje u 2024. godini:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Naplaćeno potraživanje od društva „A“ (koje je prethodne godine otpisano)			
	Žiro-račun	8.000,00	1000	
	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	8.000,00		7631

3.2. Metodom vrijednosnog usklađenja (ispravka vrijednosti)

Metodom vrijednosnog usklađenja (ispravka vrijednosti) procjenjuje svota nenaplativih računa, te se smanjuje stanje na potraživanjima od kupaca, ali ne izravno na kontu potraživanja od kupaca (konto 120), već se procijenjena svota iskazuje na kontu vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca (konto 129)¹ tako da je u svakom trenutku moguće utvrditi svotu koju kupci duguju kao i dio za koje poduzetnik procjenjuje da neće biti naplaćen.

Knjiženje vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca:

129 – Vrijednosno usklađenje potraživanja od kupaca	7193 – Vrijednosno usklađenje kratkotrajnih potraživanja od kupaca
×	×

Ova metoda knjiženja koristi se u slučajevima kada je naplata potraživanja neizvjesna ali postoji vjerojatnost da će određeno potraživanje ipak biti naplaćeno, kao primjerice za potraživanje od kupca koje je prijavljeno u stečajnu masu, potraživanje koje je utuženo, itd.

Kada poduzetnik zaključi kako određeni kupac nikada neće platiti svoje dugovanje, knjiži se otpis nenaplativog potraživanja na način da se za istu svotu umanjuje stanje na kontu 120 - Potraživanja od kupaca, te stanje na kontu 129 - Vrijednosno usklađenje potraživanja od kupaca. Na taj način izvršeno je definitivno isknjiženje (zatvaranje) potraživanja iz financijskog knjigovodstva. Provedeno knjiženje nema utjecaja na rashode kao niti na porez na dobit razdoblja u kojem je potraživanje definitivno isknjiženo.

Knjiženje isknjiženja (zatvaranja) potraživanja od kupaca:

120 – Potraživanja od kupaca	129 – Vrijednosno usklađenje potraživanja od kupaca
S ^o X	×

Ako se potraživanje od kupca ipak naplati djelomično ili u cijelosti u nekom idućem razdoblju, provodi se knjiženje na teret konta vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca (konto 129), a u korist konta prihoda od naplaćenih otpisanih potraživanja (konto 7631).

Knjiženje naknadno naplaćenog vrijednosno usklađenog potraživanja od kupaca:

a) knjiženje naplate potraživanja

120 – Potraživanja od kupaca	100 – Žiro račun
S ^o X	X

b) knjiženje prihoda od naknadno naplaćenog potraživanja

7631 – Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	129 – Vrijednosno usklađenje potraživanja od kupaca
X	S ^o X

¹ Protustavka kontu 129 je rashod na kontu 7193 (vrijednosno usklađenje kratkotrajnih potraživanja od kupaca).

Primjer – potraživanje od kupca vrijednosno usklađeno i naknadno NIJE naplaćeno:

Poslovni događaj u 2023. godini:

Poduzetnik potražuje od društva „A“ d.o.o. 6.000,00 EUR po osnovu isporuke dobara koje je izvršeno tijekom 2022. godine.

- U 2023. godini nad društvom „A“ d.o.o. pokrenut je stečajni postupak. Poduzetnik je prijavio svoje potraživanje u stečajnu masu. Poduzetnik je procjenjuje da se navedeno potraživanje vjerojatno neće moći naplatiti te vrši njegovo vrijednosno usklađenje u iznosu 6.000,00 EUR.

Knjiženje u 2023. godini:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
0.	Početni saldo			
	Potraživanja od kupaca u zemlji (društvo „A“)	6.000,00	1200	
1.	Vrijednosno usklađenje potraživanja od društva „A“			
	Vrijednosno usklađenje dospjelih a nenaplaćenih potraživanja od kupaca u zemlji	6.000,00		1290
	Vrijednosno usklađenje kratkotrajnih potraživanja od kupaca	6.000,00	7193	

Poslovni događaj u 2024. godini:

- Nad društvom „A“ d.o.o. tijekom 2024. završen je stečajni postupak te potraživanje u cijelosti nije naplaćeno. Stoga, vrši se isknjiženje potraživanja iz financijskom knjigovodstvu u iznosu 6.000,00 EUR.

Knjiženje u 2024. godini:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Isknjiženje potraživanja od društva „A“			
	Vrijednosno usklađenje dospjelih a nenaplaćenih potraživanja od kupaca u zemlji	6.000,00	1290	
	Potraživanja od kupaca u zemlji (društvo „A“)	6.000,00		1200

Primjer – potraživanje od kupca vrijednosno usklađeno i naknadno je naplaćeno:

Poslovni događaj u 2023. godini:

Poduzetnik potražuje od društva „A“ d.o.o. 5.000,00 EUR po osnovu isporuke dobara koje je izvršeno tijekom 2022. godine.

- Poduzetnik procjenjuje da je potraživanje od društva „A“ d.o.o. vjerojatno teško naplativo, te je izvršeno vrijednosno usklađenje tog potraživanja u iznosu 5.000,00 EUR.

Knjiženje u 2023. godini:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
0.	Početni saldo			
	Potraživanja od kupaca u zemlji (društvo „A“)	5.000,00	1200	
1.	Vrijednosno usklađenje potraživanja od društva „A“			
	Vrijednosno usklađenje dospjelih a nenaplaćenih potraživanja od kupaca u zemlji	5.000,00		1290
	Vrijednosno usklađenje kratkotrajnih potraživanja od kupaca	5.000,00	7193	

Poslovni događaj u 2024. godini:

- 1) Društvo „A“ d.o.o. platilo je tijekom 2024. svoj dug prema poduzetniku u iznosu 5.000,00 EUR.
- 2) Evidentiran je prihod o naknadno naplaćenog potraživanja od društva „A“ u iznosu 5.000,00 EUR.

Knjiženje u 2024. godini:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Naplaćeno potraživanje od društva „A“ (koje je prethodno vrijednosno usklađeno)			
	Žiro-račun	5.000,00	1000	
	Potraživanja od kupaca u zemlji (društvo „A“)	5.000,00		1200
2.	Evidentiranje prihoda od naknadno naplaćenog potraživanja			
	Vrijednosno usklađenje dospjelih a nenaplaćenih potraživanja od kupaca u zemlji	5.000,00	1290	
	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	5.000,00		7631

4. PDV kod otpisanog potraživanja

Poduzetnik koje je obveznik PDV-a, pri isporuci dobara i usluga obračunava zakonski propisani PDV. Postavlja se pitanje, može li poduzetnik ispraviti obvezu PDV kada otpisuje ili vrijednosno usklađuje potraživanje od kupca?

U vezi s ispravkom PDV-a kod nemogućnosti naplate potraživanja skrećemo pažnju na čl. 33. st. 7. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13 do 121/19) koji propisuje da: „*ako se porezna osnovica promijeni naknadno zbog opoziva, različitih vrsta popusta ili nemogućnosti naplate, tada porezni obveznik koji je isporučio dobra ili obavio uslugu može ispraviti iznos PDV-a ako porezni obveznik kome su isporučena dobra ili obavljene usluge ispravi odbitak pretporeza i o tome pisano izvijesti isporučitelja ili ako porezni obveznik kojemu su isporučena dobra ili obavljene usluge koji nema sjedište, prebivalište ili uobičajeno boravište i nije registriran za potrebe PDV-a u tuzemstvu pisano izvijesti isporučitelja da nije zatražio povrat PDV-a prema odredbama članka 67. ili članka 68. ovoga Zakona.*“

ističemo...

Dakle, prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost, nije dopušten jednostran ispravak porezne obveze zbog nemogućnosti naplate.

O navedenom je svoje stajalište dala i Porezna uprava u mišljenje od 19. svinja 2014. (Klasa: 423-08/14-01/71, Urudžbeni br.: 513-07-21-01/14-2) u kojem se navodi:

“Prema odredbama Zakona i Pravilnika nije dozvoljen jednostrani ispravak porezne obveze zbog nemogućnosti naplate. Porez koji obračuna isporučitelj za primatelja dobra ili usluge – poreznog obveznika predstavlja pretporez koji on odbija od svoje porezne obveze. U skladu s navedenim, ako dođe do ispravka porezne osnovice odnosno obveze poreza zbog nemogućnosti naplate, tada se ispravak može obaviti samo na način da i isporučitelj i primatelj na propisani način i za isti iznos isprave porez odnosno pretporez.

Napominjemo, takav način ispravka pretporeza ne može jednostrano inicirati porezni obveznik koji je isporučio dobra ili usluge, već je potreban obostrani dogovor primatelja i isporučitelja.“

U nastavku dajemo primjer moguće izgleda obavijesti o ispravku pretporeza koju daje kupac.

„Trgovac“, d.o.o.
OIB 98745678555
Ilica 555
10000 Zagreb

„Sunce“, d.o.o.
OIB 45673334321
Kratka ulica 5
10000 Zagreb

Izjava o ispravku pretporeza

Obavještavam vas da smo temeljem predstečajne nagodbe od 30. studenog 2023. obavili ispravak pretporeza u svojoj poreznoj evidenciji u visini 50% za račune dolje u popisu, i to u sljedećim iznosima:

Porezna osnovica	8.000,00 EUR
PDV 25%	2.000,00 EUR
Ukupni iznos	10.000,00 EUR

Popis računa za koje smo ispravili pretporez:

Br. računa	Datum računa	Osnovica	PDV	Iznos s PDV-om
45/2/3	10.4.2023.	5.000,00	1.250,00	6.250,00
222/3/1	20.5.2023.	3.000,00	750,00	3.750,00
Ukupno:		8.000,00	2.000,00	10.000,00

U Zagrebu, 15. prosinca 2023.

Odgovorna osoba:
Ivo Ivić

Knjiženje ispravka obveze PDV-a po primljenoj obavijesti od kupca o ispravku PDV-a u njegovoj evidenciji obavlja se na sljedeći način:

- a) ako je primljena obavijest o ispravku pretporeza od kupca u istom razdoblju kada se vrši otpis ili vrijednosno usklađenje potraživanja: -7193/-2600
 - b) ako je primljena obavijest o ispravku pretporeza od kupca u idućem razdoblju (a ne u razdoblju kada se vrši otpis ili vrijednosno usklađenje potraživanja): -/2600, 7697
- Navedeno pojašnjavamo na primjerima u nastavku.

Primjer – obavijest o ispravku pretporeza dobivena u razdoblju kada se vrši otpis potraživanja

Poduzetnik potražuje od društva „A“ iznos od 10.000,00 EUR po osnovu isporuke dobara.

- 1) Zbog poteškoća u poslovanju društvo „A“ d.o.o. pokrenulo je predstečajni postupak. Poduzetnik je dobio 25. studenog 2023. rješenje o predstečajnoj nagodbi društva „A“ d.o.o. kojim mu je otpisano 50% potraživanja. Poduzetnik evidentira umanjenje u iznosu od 5.000,00 EUR (50% od 10.000,00) – u toj svoti sadržan je i PDV u iznosu 1.000,00 EUR.
- 2) Dana 30. prosinca 2023. primljena je izjava od društva „A“ d.o.o. da je u svojim poreznim evidencijama u prosincu 2023. umanjio pravo na pretporez za 1.000,00 EUR. Poduzetnik umanjuje obvezu za PDV u istom iznosu.

Knjiženje u 2023. godini:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
0.	Početni saldo			
	Potraživanja od kupaca u zemlji (društvo „A“)	10.000,00	1200	
1.	Otpis potraživanja od društva „A“ prema predstečajnoj nagodbi			
	Potraživanja od kupaca u zemlji (društvo „A“)	5.000,00		1200
	Vrijednosno usklađenje kratkotrajnih potraživanja od kupaca	5.000,00	7193	
2.	Dobivena izjava o ispravku pretporeza kod društva „A“			
	Obveze za PDV za isporuke dobara i usluga u RH	1.000,00		-2600
	Vrijednosno usklađenje kratkotrajnih potraživanja od kupaca	1.000,00	-7193	

Primjer – obavijest o ispravku pretporeza dobivena u idućem razdoblju (godini) od razdoblja kada je izvršen otpis potraživanja

Poslovni događaj u 2023. godini:

Poduzetnik potražuje od društva „A“ iznos od 10.000,00 EUR po osnovu isporuke dobara.

- Zbog poteškoća u poslovanju društvo „A“ d.o.o. pokrenulo je predstečajnu postupak. Poduzetnik je dobio 14. prosinca 2023. rješenje o predstečajnoj nagodbi društva „A“ d.o.o. kojim mu je otpisano 50% potraživanja. Poduzetnik evidentira umanjeno u iznosu od 5.000,00 EUR (50% od 10.000,00) – u toj svoti sadržan je i PDV u iznosu 1.000,00 EUR.

Poslovni događaj u 2024. godini:

- Dana 15. travnja 2024. primljena je izjava od društva „A“ d.o.o. da je u svojim poreznim evidencijama u veljači 2024. umanjio pravo na pretporez za 1.000,00 EUR. Poduzetnik umanjuje obvezu za PDV u istom iznosu.

Knjiženje u 2023. godini:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
0.	Početni saldo			
	Potraživanja od kupaca u zemlji (društvo „A“)	10.000,00	1200	
1.	Otpis potraživanja od društva „A“ prema predstečajnoj nagodbi			
	Potraživanja od kupaca u zemlji (društvo „A“)	5.000,00		1200
	Vrijednosno usklađenje kratkotrajnih potraživanja od kupaca	5.000,00	7193	

Knjiženje u 2024. godini:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Dobivena izjava o ispravku pretporeza kod društva „A“			
	Obveze za PDV za isporuke dobara i usluga u RH	1.000,00		-2600
	Prihodi s osnove povrata poreza	1.000,00		7697

5. Porez na dobit kod otpisa i vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca

5.1. Otpis i vrijednosno usklađenje potraživanja za koja još nije nastupila zastara

Rashodi po osnovi otpisa i vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca za isporučena dobra i obavljene usluge, porezno su priznati ako je od dospijeca potraživanja do kraja poreznog razdoblja proteklo više od **60 dana**, a ista nisu naplaćena do petnaestog dana prije dana podnošenja porezne prijave. To znači da će u poreznoj prijavi za 2023. godinu ispravak potraživanja od kupaca biti porezno priznati rashod za ona potraživanja koja su dospjela do 1. studenog 2023. godine, a nisu naplaćena 15 dana prije predaje porezne prijave. Također, ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca koja se odnose na prethodne godine porezno su priznati rashodi ako u 2023. godini nije nastupila zastara².

Za iznos tako vrijednosno usklađenih potraživanja u narednim poreznim razdobljima morat će se povećati osnovicu poreza na dobit, ako do trenutka nastupa zastare navedena potraživanja ne budu utužena ili ne budu poduzete druge radnje za osiguranje naplate duga koje su navedene u čl. 9. st. 3. Zakona o porezu na dobit (za potraživanja se vodi ovršni postupak, potraživanja su prijavljena u stečajni postupak, za potraživanja je postignuta nagodba s dužnikom u postupku sanacije, ispravak potraživanja je evidentiran temeljem pravorijeka donesenog u zakonski utvrđenom arbitražnom postupku i nagodbe u zakonski utvrđenom postupku mirenja).

5.2. Koje radnje treba poduzeti da bi otpisano ili vrijednosno usklađeno potraživanje bilo trajno porezno priznato

Osim prije navedenih rashoda po osnovu ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca, trajno porezno priznatim rashodima smatraju se i ispravci vrijednosti potraživanja od kupaca (koji nije povezana osoba):

- ako su utužena³ prije zastare ili zbog kojih se vodi ovršni postupak,
- ako su prijavljena u stečajni postupak,
- za koje je postignuta nagodba s dužnikom (koji nije fizička osoba ili povezana osoba) u postupku sanacije (koja se provodi prema odlukama vjerovnika ili državnih tijela),
- evidentirani temeljem pravorijeka donesenog u zakonski utvrđenom arbitražnom postupku i nagodbe u zakonski utvrđenom postupku mirenja.

Osim prije navedenih uvjeta, propisano je da je porezno priznati rashod i otpis potraživanja iskazanih u prihodima od nepovezane osobe ako porezni obveznik dokaže da troškovi pokretanja određenih postupaka premašuju iznos potraživanja ili ako dokaže da je pažnjom dobrog gospodarstvenika pokrenuo određene radnje s ciljem naplate potraživanja pri čemu je utvrdio konačnu nemogućnost naplate otpisanog iznosa potraživanja⁴. Stoga, porezni

² Detaljnije o zastari vidjeti pod točkom 2. ovog članka.

³ Rok za podnošenje tužbe nije propisan, što znači da se priznaje tužba podnesena do dana podnošenja porezne prijave, odnosno da roka zastare ako je taj rok prije dana podnošenja porezne prijave.

⁴ Čl. 9. st. 8. Zakona o porezu na dobit.

obveznik koji izvrši otpis potraživanja na navedeni način dužan je osigurati:

- evidenciju o tome koje je radnje poduzeo radi naplate potraživanja,
- podatak o troškovima koje izazivaju daljnji postupci naplate te
- dokaze na temelju kojih je utvrdio nemogućnost naplate.

5.2.1. Neka mišljenje Porezne uprave

U vezi postavljenog upita o poreznom priznavanju rashoda po osnovu ispravaka vrijednosti potraživanja od kupaca, za koje je nastupila zastara pod pretpostavkom podnošenja kaznene prijave protiv odgovornih osoba koje su propustile postupiti pažnjom dobrog gospodarstvenika (nije nastupila zastara kaznenog progona), te u slučaju podnošenja ovršnog zahtjeva za tražbinu za koju je nastupila zastara nadležnom sudu, u mišljenju Porezne uprave od 6. ožujka 2006. (Klasa:410-10/06-01/92, Ur. broj:513-07-21-01/06-2) između ostaloga se navodi:

„ ... prijedlog poreznog obveznika da kaznena prijava protiv odgovornih osoba za propuštene radnje za naplatu potraživanja bude temelj za porezno priznavanje otpisa zastarjelih potraživanja, ne može se smatrati radnjom propisanom u Zakonu i Pravilniku, te kaznena prijava ne može biti temelj za porezno priznavanje otpisa potraživanja.

Jednako vrijedi za prijedlog ovrhe zastarjelih potraživanja. Prijedlog za ovrhu ispostavilo bi se nakon zastare potraživanja i takva isprava ne može biti temelj za porezno priznavanje rashoda s naslova otpisa potraživanja. Kaznena prijava može, međutim, osigurati obeštećenje pravnoj osobi za nenaplaćena potraživanja, a prijedlog ovrhe samo do naplate potraživanja. Ako bi se to dogodilo, prihode bi se moglo isključiti iz porezne osnovice“.

Društvo je član Europske organizacije za sigurnost zračne plovidbe – Eurocontrola. Sve poslove vezane za naplatu potraživanja za pružene usluga kontrole zračne plovidbe u međunarodnom prometu obavlja Eurocontrol koji u situaciji kada određeni korisnici usluga Eurocontrola ne izvršavaju svoje obveze postupaju pažnjom dobrog gospodarstvenika te pokreće sudske ili druge postupke. U svom dopisu od 10. travnja 2017. (Klasa: 410-01/17-01/340, Ur.br: 513-07-21-01/17-02) Porezna uprava je dala mišljenje jesu li porezno priznati rashodi ako društvo otpiše potraživanje od kupca a naplatu toga potraživanja vrši Eurocontrol:

„... sve dok je porezni obveznik član sustava Eurocontrola koji pokreće pažnjom dobrog gospodarstvenika radnje za naplatu potraživanja, a slijedom kojih utvrđuje nemogućnost naplate potraživanja, smatrat će se kako su ispunjeni uvjeti za utvrđivanje porezno priznatog rashoda otpisa potraživanja iz članka 9. stavka 8. Zakona, neovisno o tome što radnje za naplatu potraživanja poduzima Eurocontrol. Porezni obveznik je dužan na prilagođen način primijeniti odredbe članka 33. stavka 2. Pravilnika o porezu na dobit odnosno osigurati obavijest ili drugu valjanu dokumentaciju navedenu u upitu prema kojoj je Eurocontrol poduzeo određene radnje za naplatu potraživanja pri čemu je utvrdio nemogućnost naplate ili ne svrsishodnost provođenja daljnjih postupaka naplate potraživanja.“

5.3. Otpis zastarjelih potraživanja od kupaca koja ne prelaze 663,61 EUR

Iznimno, porezno se priznaje otpis potraživanja **od nepovezanih osoba, koja su zastarjela** i koja u svakom pojedinom poreznom razdoblju ne prelaze 663,61 EUR po pojedinom dužniku koji je obveznik poreza na dobit ili poreza na dohodak po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti (obrtr i dr.). Navedeno znači da otpis duga pravnoj osobi koja nije obveznik poreza na dobit (npr. udruzi, gradu, općini) neće biti porezno priznat neovisno što potraživanje ne prelazi 663,61 EUR.

Iznos od 663,61 EUR godišnje može se otpisati po pojedinom dužniku u slučaju kada **pojedinačno zastarjelo potraživanje (pojedini račun ili druga isprava koja ima značenje računa), ne glasi na iznos veći od 663,61 EUR**. Ako su zastarjela potraživanja na temelju **više računa koji glase na manji iznos od 663,61 EUR** po pojedinom dužniku, porezno se priznaje otpis **ukupno najviše do 663,61 EUR**. Dakle, ako se otpiše zastarjelo potraživanje na temelju računa koji glasi na iznos veći od 663,61 EUR, rashodi po osnovu takvog otpisa u potpunosti su porezno nepriznati.

Rashodi po osnovi ispravaka potraživanja od kupaca za koje je nastupila zastara (a nisu utužena ili nije poduzeta druga radnja za naplatu duga navedena u čl. 9. st. 3. Zakona o porezu na dobit⁵) ili potraživanje je dospjelo iza 1. studenog tekuće godine porezno su nepriznati rashodi te se upisuje u **Obrazac PD na redni broj 20**.

ističemo...

Očekivanim izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit predlaže se zamjena iznosa od 663,61 EUR zaokruživanjem na iznos od **665,00 EUR**. Novi iznos od 665,00 EUR primjenjuju u postupku podnošenja Prijave poreza na dobit za 2024. godinu i nadalje odnosno za porezna razdoblja koja počinju teći od 1. siječnja 2024.

5.4. Otpis potraživanja od kupaca građana

Porezno se priznaje i otpis zastarjelih potraživanja **do 26,54 EUR od nepovezanih fizičkih osoba** (građana) čiji dug nije nastao po osnovi obavljanja djelatnosti samostalne djelatnosti, ako ukupno utvrđeno potraživanje po pojedinoj osobi na zadnji dan poreznog razdoblja ne prelazi taj iznos.

ističemo...

Očekivanim izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit predlaže se zamjena iznosa od 26,54 EUR povećanjem na iznos od **40,00 EUR**. Novi iznos od 40,00 EUR primjenjuju u postupku podnošenja Prijave poreza na dobit za 2024. godinu i nadalje odnosno za porezna razdoblja koja počinju teći od 1. siječnja 2024.

5 Za potraživanja se vodi ovršni postupak, potraživanja su prijavljena u stečajni postupak, za potraživanja je postignuta nagodba s dužnikom u postupku sanacije, ispravak potraživanja je evidentiran temeljem pravorijeka donesenog u zakonski utvrđenom arbitražnom postupku i nagodbe u zakonski utvrđenom postupku mirenja.

Porezno priznatim rashodom otpisa potraživanja smatra se otpis duga prema posebnom propisu o stečaju potrošača.⁶

Porezna uprava je u svom dopisu od 28. prosinca 2005. (Klasa: 410-01/05-01/1349, Ur. broj: 513-07-21-01/05-2) dala mišljenje vezano na upit o tome da li se prilikom otpisa potraživanja od kupaca - građana treba utvrditi dohodak:

*„Slijedom navedenog se otpis potraživanja od građana na ime ispostavljenih im računa za pružene usluge, **ne može smatrati njihovim primitkom** od kojeg se utvrđuje i oporezuje bilo koji oblik dohotka, ako se obavlja **pod jednakim uvjetima za sve pretplatnike odnosno korisnike usluga** od kojih se potraživanja ne mogu naplatiti.“*

5.5. Otpis potraživanja od kupaca s potvrđenim predstečajnim sporazumom

Vrijednosna usklađenja po osnovi ispravka vrijednosti potraživanja **porezno su priznati rashod** u iznosu otpisa potraživanja u skladu s potvrđenim predstečajnim sporazumom.⁷

Također, porezno priznatim rashodom smatraju se **otpisi potraživanja** koji se izvrše tijekom sklapanja nagodbe **prema Zakonu o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku** (Nar. nov., br. 32/17).⁸

5.6. Primjeri poreznog tretmana otpisa i vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca

Primjer:

- 1) Vrijednosno je usklađeno potraživanje od kupaca „A“ d.o.o. u iznosu **1.000,00** EUR. Potraživanje je dospjelo u svibnju 2023. god., a nije naplaćeno do dana podnošenja porezne prijave.
- 2) Vrijednosno je usklađeno potraživanje od kupaca „B“ d.d. u iznosu **1.400,00** EUR. Dospijeće potraživanja je u 12. studenog 2023. god.
- 3) Otpisano je potraživanje od kupaca „C“ d.o.o. u iznosu **700,00** EUR za koje je tijekom 2023. nastupila zastara. Potraživanje nije utuženo.
- 4) Vrijednosno je usklađeno potraživanje od kupaca „D“ d.d. u iznosu **2.800,00** EUR za koje je 15. kolovoza 2023. nastupila zastara. Navedeno potraživanje utuženo je 1. svibnja 2023. godine.
- 5) Otpisano je potraživanje od kupaca „E“ d.o.o. u iznosu **4.600,00** EUR za koje je tijekom 2023. nastupila zastara. Potraživanje nije utuženo.
- 6) Otpisano je potraživanje od kupaca „F“ koji je obrtnik („dohodaš“) u iznosu **400,00** EUR za koje je tijekom 2023. nastupila zastara. Potraživanje nije utuženo.
- 7) Otpisana su potraživanja od kupaca „G“ d.d. i to po osnovu dva računa, jedan račun iznosi **260,00** EUR, a drugi račun iznosi **490,00** EUR. Za navedena potraživanja nastupila je zastara tijekom 2023. godine. Potraživanja nisu utužena.
- 8) Potraživanje od kupca „H“ d.o.o. u iznosu **600,00** EUR bilo je vrijednosno usklađeno u 2022. godini. U toj godini nije bila na-

stupila zastara za to potraživanje pa je vrijednosno usklađenje tog potraživanja bilo porezno priznati rashod. U 2023. godini nastupila je zastara za navedeno potraživanje te je iskniženo iz evidencije. Potraživanje nije utuženo.

9) Potraživanje od kupca „I“ d.o.o. u iznosu **480,00** EUR bilo je vrijednosno usklađeno u 2022. godini. U toj godini nije nastupila zastara za to potraživanje pa je vrijednosno usklađenje tog potraživanja bilo porezno priznati rashod. U 2023. godini nastupila je zastara za navedeno potraživanje te je iskniženo iz evidencije. Potraživanje nije utuženo.

10) Otpisano je potraživanje od kupaca udruge „J“ (koja nije obveznik poreza na dobit) u iznosu **350,00** EUR za koje je tijekom 2023. nastupila zastara. Potraživanje nije utuženo.

Knjiženje:

120 - Potraživanje od kupaca		71930 - Vrijed. usklađenje potraživanja od kupaca – priznato	
S ^o 8.690,00	700,00 (3)	(1) 1.000,00	
	2.800,00 (4)	(4) 2.800,00	
	460,00 (5)	(5) 460,00	
	400,00 (6)	(6) 400,00	
	260,00 (7a)	(7b) 490,00	
	490,00 (7b)		
	600,00 (8)		
	480,00 (9)		
	350,00 (10)		

129 Vrijednosno usklađenje potraživanja od kupaca		71932 Vrijed. usklađenje potraživanja od kupaca – nepriznato	
(8) 600,00	1.080,00 S ^o	(2) 1.400,00	
(9) 480,00	1.000,00 (1)	(3) 700,00	
	1.400,00 (2)	(7a) 260,00	
		(10) 350,00	

U nastavku kroz tabelarni prikaz pojašnjavamo porezni tretman prije navedenih rashoda otpisa i vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca.

Telefon za konzultacije

01/48 36 046 i 01/49 21 739

Ponedjeljkom i četvrtkom
od 11.00 do 15.30 sati,
utorkom, srijedom i petkom
od 8.30 do 13.00 sati.

www.racunovodstvo-porezi.hr

6 Čl. 9. st. 9. Zakona o porezu na dobit.

7 Navedeno proizlazi iz čl. 62. st. 3. Stečajnog zakona (Nar. nov., br. 71/15 i 104/17).

8 Čl. 9. st. 9. Zakona o porezu na dobit.

Porezni tretman rashoda otpisa i vrijednosnog usklađivanja potraživanja od kupaca

R.b.	Kupac	Iznos otpisan. potraž. u EUR	Porezno priznati rashod	Unos u r.b. 20. Obr. PD	Objašnjenje
1.	„A“ d.o.o.	1.000,00	DA	NE	Za potraživanje nije nastupala zastara, a dospijeće računa je prije 1. studenog 2023.
2.	„B“ d.d.	1.400,00	NE	DA	Dospijeće računa je poslije 1. studenog 2023.
3.	„C“ d.o.o.	700,00	NE	DA	Za potraživanje je nastupila zastara
4.	„D“ d.d.	2.800,00	DA	NE	Potraživanje je utuženo prije zastare
5.	„E“ d.o.o.	460,00	DA	NE	Iako je potraživanje zastarjelo (a nije utuženo), porezno je priznati rashod jer je iznos računa manji od 663,61 EUR
6.	„F“ obrtnik „dohodaš“	400,00	DA	NE	Iako je potraživanje zastarjelo (a nije utuženo), porezno je priznati rashod jer je iznos računa manji od 663,61 EUR bez obzira što se odnosi na obrtnika „dohodaša“
7.	„G“ d.d.	260,00	NE	DA	Zbrojeno računski od 260,00 i 490,00 prelaze iznos od 663,61 EUR te jedan račun ne može biti priznat. Poduzetnik ima slobodu birati koji će račun biti priznat, te je izabrao račun s većim iznosom
		490,00	DA	NE	
8.	„H“ d.o.o.	600,00	NE	DA	Za otpisano potraživanje koje je 2022. godine bilo porezno priznati rashod potrebno je u 2023. godini povećati poreznu osnovicu jer je navedeno potraživanje zastarjelo, nije utuženo, a iznos računa je veći od 663,61 EUR
9.	„I“ d.o.o.	480,00	DA	NE	Za otpisano potraživanje koje je 2022. godine bilo porezno priznati rashod NIJE potrebno u 2023. godini povećati poreznu osnovicu jer je iznos računa manji od 663,61 EUR bez obzira što je potraživanje zastarjelo i nije utuženo
10.	Udruga „J“	350,00	NE	DA	Iako je iznos računa manji od 663,61 EUR, otpisano zastarjelo potraživanje nije porezno priznato jer se radi o udruzi koja nije obveznik poreza na dobit

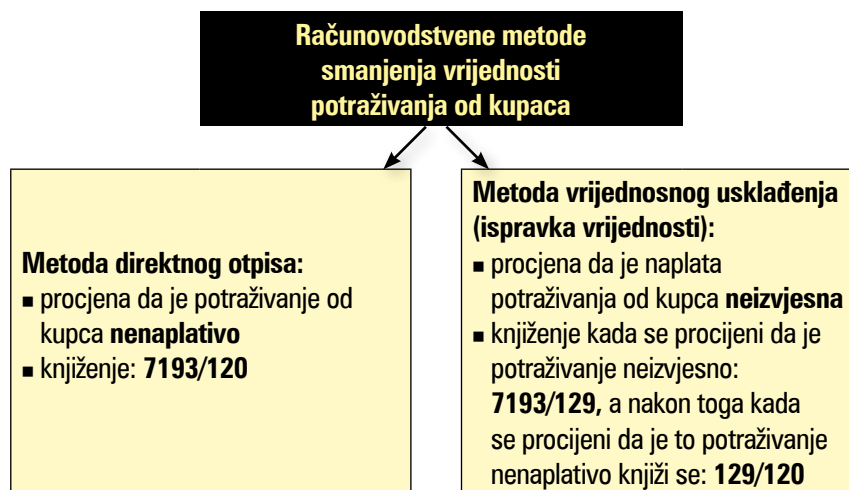
U Obrazac PD za 2023. na rednom broju 20. upisat će se iznos od **3.310,00 EUR** (1.400,00 + 700,00 + 260,00 + 600,00 + 350,00).

6. Zaključak

Računovodstveno smanjenje vrijednosti potraživanja od kupaca zbog procjene njegove nenaplativosti moguće je provesti na 2 načina:

- 1) metodom direktnog otpisa i
- 2) metodom vrijednosnog usklađenja (ispravka vrijednosti).

Koja će se metoda primijeniti ovisi o procjeni radi li se o potraživanjima koja su teže naplativa ili o potraživanju za koje se više ne očekuje naplata. Navedeno prikazujemo na grafikonu u nastavku.

Bilješke
